

กลุ่มประเทศแถบแอฟริกากับเงินกู้จีน

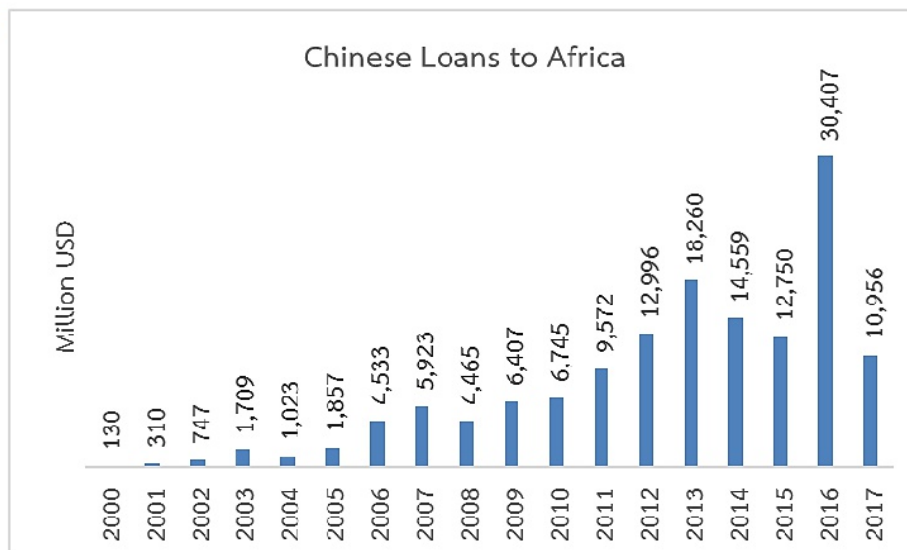

ภาพ: เจ้าหน้าที่ธนาคารจีนแสดงธนบัตร 10,000 เยน บนกองธนบัตร 100 หยวน เมื่อปี 2012 เพื่อสื่อถึงว่าจีนมีเงินให้กู้ระยะยาวในปริมาณที่มากกว่าญี่ปุ่น เพื่อดึงดูดการกู้เงินจากประเทศแถบแอฟริกา

ที่มา: East African (2018)

เงินกู้จีนสู่แอฟริกา

- ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา จีนพิมพ์เงินหยวนเพิ่มกว่า 2,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพื่อปล่อยกู้แก่ประเทศในแถบแอฟริกา โดยรายงานจาก the US-based Centre for Global Development ระบุว่าปัจจุบันประเทศแถบแอฟริกามียอดหนี้คงค้างกับจีนมากกว่า 14,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ
- ข้อมูลจาก China Africa Research Initiative (2018) แสดงให้เห็นว่า แอฟริกากู้เงินจากจีนเพิ่มขึ้นโดยตลอดตั้งแต่ปี 2000 และเพิ่มสูงสุดถึง 30,407 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2016 ซึ่งกว่า 19,145 ล้านเหรียญสหรัฐฯ กู้โดยแองโกลา

ที่มา: China Africa Research Initiative. (2018)

ทั้งนี้ เงินกู้จื้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด สร้างแรงกดดันต่อประเทศผู้ขอกู้ในแอฟริกา ซึ่งเสี่ยงต่อการผิดนัดชำระหนี้เป็นอย่างมากตามมูลค่าหนี้ที่สูงขึ้น ปัจจุบัน หลายประเทศในแอฟริกาพยายามปลดหนี้จากจีน โดยมีบางประเทศเสนอใช้ทรัพยากรหรือสินทรัพย์ทางธรรมชาติเพื่อจ่ายชำระหนี้แทนเงินสด ตัวอย่าง ดังนี้

เอธิโอเปีย

เอธิโอเปียเป็นประเทศแรกในแอฟริกาที่ปรับโครงสร้างหนี้กับจีน โดยจีนตกลงปรับโครงสร้างหนี้กว่า 4,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับโครงการระบบรางเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านของเอธิโอเปีย ซึ่งครบกำหนดชำระหนี้ 10 ปี โดยจีนขยายระยะเวลาการชำระหนี้ให้เป็น 30 ปี

บอตสวานา

สัปดาห์ที่ผ่านมา บอตสวานาเป็นประเทศที่สองต่อจากเอธิโอเปีย ที่บรรลุข้อตกลงกับจีนในการเจรจาหนี้กับจีนโดยชำระหนี้บางส่วน พร้อมทั้งขยายระยะเวลาการชำระหนี้ในโครงการสร้างถนนและรางรถไฟภายในประเทศ

ซูดานใต้

ซูดานใต้เสนอใช้น้ำมันดิบจ่ายให้จีนแทนค่าสร้างถนนภายในประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นหนี้กับจีน ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวบรรลุข้อตกลงกับจีนเรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2018 ในงาน the recent Forum On China-Africa Co-operation (Focac) ที่ผ่านมา

แซมเบีย

เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2018 แซมเบียออกมาปฏิเสธรายงานข่าวที่ว่า “รัฐบาลแซมเบียกำลังเจรจายู่กับบริษัทจีนในการจ่ายชำระหนี้ด้วยสินทรัพย์สาธารณะของรัฐบาลแซมเบีย อันได้แก่ สนามบินนานาชาติ รัฐวิสาหกิจที่ผลิตไฟฟ้า และกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งยังไม่บรรลุข้อตกลงแต่อย่างใด”

เคนยา

รัฐบาลเคนยาเสนอเงื่อนไขให้จีนแบ่งวงเงินกู้ 3,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับสร้างรถไฟสาย Naivasha-Kisumu ออกเป็น 2 ส่วน โดยครึ่งหนึ่งเป็นเงินช่วยเหลือ (Grant) และอีกครั้งเป็นเงินกู้ยืม

นัยยะต่อนักลงทุนไทย

- เงินช่วยเหลือ (Grant) และเงินกู้ยืม (ทั้งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยและสินเชื่อการส่งออก) ที่จีนให้กับทุกประเทศในแอฟริกาตกลงจาก 40,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 35,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2018
- ประเทศต่างๆ ในแอฟริกา ทอยปรับลดหนี้ หรือปรับโครงสร้างหนี้ รวมถึงหลีกเลี่ยงการเป็นหนี้กับจีน สะท้อนว่า ประเทศแถบแอฟริกาที่เป็นผู้ใช้เงินทุนเริ่มตระหนักถึงมูลค่าหนี้ที่เริ่มสูงเมื่อเทียบกับความสามารถในการชำระหนี้ของตนเอง อันอาจนำไปสู่การขายสินทรัพย์ทางราชการ หรือทรัพยากรอื่นๆ ในประเทศ เพื่อชำระหนี้แก่จีน ซึ่งเริ่มเกิดขึ้นแล้วในบางประเทศ
- สภาพการณ์เช่นนี้ นักลงทุนไทยที่สนใจลงทุนในประเทศแถบแอฟริกาจำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไขและมูลค่าหนี้คงค้างของประเทศนั้นๆ กับจีน ประกอบการพิจารณาความเสี่ยงทางเครดิตของประเทศนั้นๆ ด้วย เนื่องจากประเทศที่มีหนี้เกินกว่าความสามารถในการชำระหนี้คืน อาจต้องเสียกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ทางราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีค่าให้แก่จีนในอนาคตแทนการชำระหนี้
- อย่างไรก็ตาม การลงทุนของต่างชาติในที่ดินหรือสินทรัพย์ที่เป็นของเอกชนอาจไม่มีปัญหาเท่ากับการลงทุนในพื้นที่สัมปทานของภาครัฐ รวมถึงสัญญาใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ที่ค่อนข้างมีความเสี่ยงเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

China Africa Research Initiative. (2018). Chinese loans to Africa. Retrieved from <http://www.sais-cari.org/data-chinese-loans-and-aid-to-africa/>

The EastAfrican. (2018). African countries seek relief from Chinese loans. Retrieved from <http://www.theeastafrican.co.ke/business/African-countries-seek-relief-from-Chinese-loans-/2560-4763776-6grapjz/index.html>

นัยยะต่อนักลงทุนไทย

- เงินช่วยเหลือ (Grant) และเงินกู้ยืม (ทั้งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยและสินเชื่อการส่งออก) ที่จีนให้กับทุกประเทศในแอฟริกาตกลงจาก 40,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 35,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2018
- ประเทศต่างๆ ในแอฟริกา ทอยปรับลดหนี้ หรือปรับโครงสร้างหนี้ รวมถึงหลีกเลี่ยงการเป็นหนี้กับจีน สะท้อนว่า ประเทศแถบแอฟริกาที่เป็นผู้ใช้เงินทุนเริ่มตระหนักถึงมูลค่าหนี้ที่เริ่มสูงเมื่อเทียบกับความสามารถในการชำระหนี้ของตนเอง อันอาจนำไปสู่การขายสินทรัพย์ทางราชการ หรือทรัพยากรอื่นๆ ในประเทศ เพื่อชำระหนี้แก่จีน ซึ่งเริ่มเกิดขึ้นแล้วในบางประเทศ
- สภาพการณ์เช่นนี้ นักลงทุนไทยที่สนใจลงทุนในประเทศแถบแอฟริกาจำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไขและมูลค่าหนี้คงค้างของประเทศนั้นๆ กับจีน ประกอบการพิจารณาความเสี่ยงทางเครดิตของประเทศนั้นๆ ด้วย เนื่องจากประเทศที่มีหนี้เกินกว่าความสามารถในการชำระหนี้คืน อาจต้องเสียกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ทางราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีค่าให้แก่จีนในอนาคตแทนการชำระหนี้
- อย่างไรก็ตาม การลงทุนของต่างชาติในที่ดินหรือสินทรัพย์ที่เป็นของเอกชนอาจไม่มีปัญหาเท่ากับการลงทุนในพื้นที่สัมปทานของภาครัฐ รวมถึงสัญญาใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ที่ค่อนข้างมีความเสี่ยงเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

China Africa Research Initiative. (2018). Chinese loans to Africa. Retrieved from <http://www.sais-cari.org/data-chinese-loans-and-aid-to-africa/>

The EastAfrican. (2018). African countries seek relief from Chinese loans. Retrieved from <http://www.theeastafrican.co.ke/business/African-countries-seek-relief-from-Chinese-loans-/2560-4763776-6grapjz/index.html>